

بخش سی و هفتم

پوشیدن لباس شخصی در خارج از پادگان
 باپندر بر این باور بود که برای حفظ شئون افسری بایستی پس از خدمت و در ساعات فراغت از لباس شخصی استفاده نمود تا حرمت لباس نظامی خدشه‌دار نشود. وی می‌گفت که «پوشیدن لباس شخصی خطا نیست خطاکار آن افسری است که هنگام راه رفتن در خیابان قد را راست ننموده و با خمودگی و کسالت با این لباس [نظامی] در انظار دیگران راه می‌رود، بایستی در این لباس همیشه شاد بود و خندان، باید همیشه با سینه سپر راه رفت، باید افسر شخصیت خود را در هر حال نشان داده و ثابت کند [که] او مدافع آزادی و حقوق میهن است... برای حفظ شئون ارتش بایستی لباس آزاد و حتی پوشیدن لباس افسری در غیر از ساعات خدمت برای افسران ممنوع شده» (خلیلی، ۱۳۲۳: ۱۱۰). این در حالی بود که دیدگاه رضاشاه دقیقاً بر خلاف نظر باپندر بود. رضاشاه بر این اعتقاد بود که «...تغییر لباس بر خلاف قانون است. صاحب‌منصب نباید لباس سبیل (شخصی) بپوشد. نه در شب‌نشینی و نه در غیر شب‌نشینی. هر لباسی که مقرر است باید پوشیده» (خلیلی، ۱۳۲۳: ۱۰۶).

پرهیز از ورود به سیاست و تشویق به جانبازی برای میهن

وی دارای این دیدگاه بود که یک نظامی نباید در امور سیاسی دخالت کند. برابر اظهارات غلامعلی باپندر «ما را با سیاست سروکار نیست ، ما سربازیم و سرباز از کلام‌ش پیداست... ممکن است زنان، دختران و پیران سال‌خورده از جنگ واهمه داشته باشند؛ ولی من و شما چه واهمه داریم؟ روزی که باید برای آمل آمل ملی خودمان جان را نثار کنیم، بایستی نثار کرد... زخم گلوله برای سرباز بالاترین افتخار است. کشته‌شدن در میدان جنگ به‌امرتب گوارتر از مرگ در بستر راحت و یاد ر آغوش خانواده و پدر و مادر است... بایستی برای پیشرفت میهن عزیزمان از بذل جان خودداری نکنیم» (خلیلی، ۱۳۲۳: ۱۱۱ الی ۱۱۵).

تلاش برای تشکیل نیروی دریایی نوین ایران
 غلامعلی باپندر در درجه سرگردی و در سال ۱۳۱۰ مسئولیت فرماندهی هنگ توپخانه لشکر یک مرکز را عهده‌دار بود. در آن سال از وی خواسته شد که برای طی دوره آموزشی دریایی به همراه دو یست نفر دیگر به ایتالیا برود. این سفر مقدمه تشکیل نیروی دریایی نوین ایران بود. این گروه پس از پایان دوره آموزشی به همراه ناوهای خریداری‌شده جدید به کشور بازگشت. ازاین‌پس ناوهای ایرانی با اقتدار در خلیج فارس و دریای عمان به انجام مأموریت‌های خود پرداختند. یکی از اولین مناصب رسمی غلامعلی باپندر مسئولیت کفالت نیروی دریایی جنوب در سال ۱۳۱۰ هجری شمسی بود. در ۱۳۱۲ بندر باسعیلو در جزیره قشم را از وجود اشغالگران انگلیسی پاک می‌کند و پرچم انگلیس در این جزیره را پایین می‌آورد و پرچم ایران را برافراشته می‌کند. انگلیس و حکومت مرکزی این رشادت غلامعلی باپندر را با سرزنش و اتهامات گوناگون پاسخ می‌دهند. افزایش تسلط و تقویت حاکمیت ایران بر اروندرود از دیگر نتایج حضور غلامعلی باپندر در خلیج فارس است. وی نمایندگی ستاد ارتش و معاونت کمیسیون تحدید حدود ایران و عراق را عهده‌دار بود. در سال ۱۳۱۵ غلامعلی باپندر به‌عنوان اولین سرانده فرمانده نیروی دریایی نوین ایران به درجه ناخدا یکمی (سرهنگی) ارتقا یافت و چهار سال بعد به درجه درياداری (سرتیپ) رسید. شهید غلامعلی باپندر در روز قبل از شهادت علاوه بر مسئولیت فرماندهی نیروی دریایی، به‌عنوان فرماندهی کل منطقه جنوب خوزستان معرفی شد و تیپ مستقل مرزی را تحت امر خود درآورد.

بومی‌سازی آموزش در نیروی دریایی

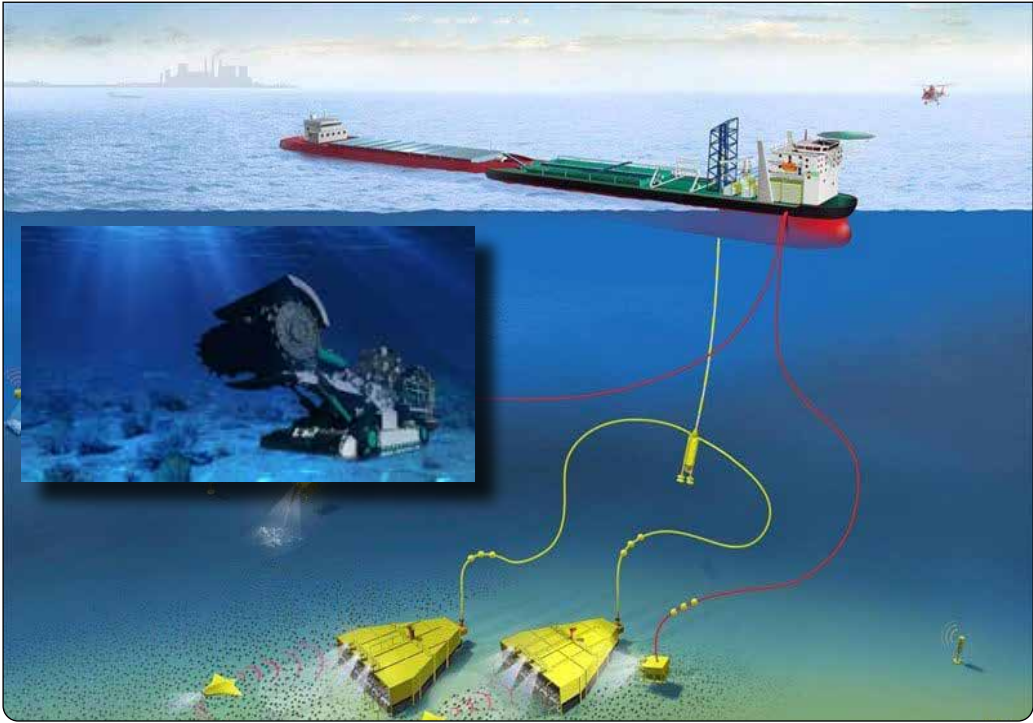
یکی از اقدامات شهید غلامعلی باپندر، بومی‌سازی آموزش‌های دریانوردی نظامی و تولید محتوای علمی بومی در دریانوردی است. جزوات آموزشی متعددی در حوزه آموزش دریانوردی نظامی تألیف و منتشر شد.

جزوه آموزشی بی‌سیم در مرکز آموزش نیروی دریایی در سال ۱۳۱۳

ارزیابی دقیق کارکنان نیروی دریایی

مدارک موجود در پرونده خدمتی برخی از کارکنان نیروی دریایی در دهه منتهی به ۱۳۲۰ نشان‌دهندهٔ دقت عمل شهید غلامعلی باپندر در ارزیابی کارکنان است. وی در ارزیابی‌ها و اقیعت‌ها را مدنظر قرار داده و از بر خورد سلیقه‌ای پرهیز می‌کند. سند زیر ارزیابی ستوان برنج‌چی از کارکنان فنی نیروی دریایی توسط شهید غلامعلی باپندر به‌شمار می‌رود.

ادامه دارد...

گروه دانش دریا-سهیل مرتضوی – سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در حال

نهایی کردن سند راهبردی پنج‌ساله است. این سند راهبردی قرار است با همکاری دانشگاه‌های کشور در آینده‌ای نزدیک تدوین شود و براساس آن طرح‌های مختلف پس از مطالعه، در دستور کار اجرا قرار بگیرند. به گزارش روزنامه دریایی اقتصاد سراسرآمد، داریوش اسماعیلی، رئیس سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور روز گذشته در نشستی خبری با اصحاب رسانه اعلام کرد: طرح‌های عملیاتی و مسائل مالی در این سند پنج‌ساله دیده می‌شوند و براساس آن عملیات اجرایی صورت می‌گیرد. همچنین یکی از محورهای این سند، پیش‌بینی اکتشاف‌ها و مدت زمان انجام آن است. در دولت چهاردهم نقشه راه کلی اکتشافات معدنی در ۴ محور ترسیم و تاییدیه آن از وزارت صمت اخذ شده است.

معاون وزیر صمت در ادامه بر استفاده از هوش مصنوعی و هوشمندسازی در عرصه زمین‌شناسی خبر داد و گفت: اصلی‌ترین کار ما در این سازمان بهره‌گیری از مدیریت هوشمند بوده و با سازمان هوش ملی کشور تعاملات صورت گرفته است که دبیرخانه هوشمند اولین قدم در این عرصه است. این امر منجر به شفاف‌سازی و تسریع در اقدامات می‌شود، لذا سامانه زمین برداشت برخط را نیز در دستور کار داریم که براساس آن نظارت‌های جدی انجام می‌شود.

نکته جالب صحبت‌های روز گذشته اسماعیلی در جمع خبرنگاران، اما مربوط به آماده‌سازی زیرساخت‌های زمین‌شناسی برای اقتصاد دریامحور بود. این موضوع هرچند پیش از این هم همواره مورد توجه مسئولان سازمان زمین‌شناسی بوده، اما کمتر زمانی طرح و برنامه مدون و مشخصی برای این حوزه به صورت اجرایی مطرح شده بود.

رئیس سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در صحبت‌های خود با اشاره به موضوع دارای اهمیت اقتصاد دریامحور گفت: منابع معدنی دریا را شناسایی، معرفی و جلب سرمایه‌گذاری خواهیم کرد و زیرساخت‌های دریایی را در قالب تهیه نقشه‌ها و رسوب در آینده نزدیک فراهم خواهد شد.

استخراج معدن بستر اقیانوس ها و دریاها به‌عنوان منبعی غنی از منابع فلزی گوناگون، راهی نسو در جهت تأمین نیازهای طبیعی جهانیان و تأمین مواد معدنی مورد نیاز است. در شرایطی که طی دهه‌های گذشته شاهد گسترش بی‌رویه استخراج معدن، نگرانی‌هایی را کشورهای مختلف جهان ایجاد کرده و هشدار اتمام ذخایر را به‌صدا درآورده است. به اعتقاد کارشناسان، بستر اقیانوس‌ها به‌عنوان منبعی غنی از منابع فلزی گوناگون به یاری بشر آمده و راهی نو در جهت تأمین نیازهای طبیعی بر سر راه جهانیان قرار داد. نیاز روزافزون جهان به منابع شیمیایی و کاهش میزان این منابع در سنگ کره، شیمیدان‌ها را بر آن داشت تا در جست‌وجوی منابع تازه باشند. این جست‌وجو از رازی پرده برداشت که نشان می‌داد گنجی عظیم در اعماق دریاها نهفته است؛ گنجی که دستیابی به آن سخت و دشوار، اما با ارزش است.

اهمیت اقتصاد معدن زیر دریایی

کارشناسان معتقدند که معدن زیر دریایی منابعی است که به علت تمرکز عناصر مختلف در یک مکان قابلیت استخراج و تبدیل شدن به معدن را دارند. منشأ این معدن فعالیت‌های آتشفشانی در حین گسترش صفحات اقیانوسی و در نهایت تشکیل رشته‌کوه‌های اقیانوسی است. منابع موجود در ساختارهای زمین‌شناسی و مجموعه‌های سنگی کف اقیانوس‌ها که طی فرآیندهای گرمایی و تأثیر فرآیندهای زمین‌شناسی در کف اقیانوس‌ها تشکیل شده‌اند، بخش اعظم ذخایر معدنی زیر دریا را تشکیل می‌دهند.

عناصر با ارزش و استراتژیکی مانند نیکل، کروم، کبالت، مس، طلا، سرب، منگنز، عناصر نادر خاکی و ... از مهم‌ترین منابع زیر دریایی هستند که محدودیت منابع عنصری همچون کبالت و نیکل در سطح زمین از طرفی ارزش بالای این منابع به‌خصوص در فعالیت‌های نظامی و دفاعی رقابتی جهانی بر سر تصاحب و استخراج معدن اقیانوسی به‌خصوص در مناطق قطبی به راه انداخته‌اند. در حال حاضر استخراج از منابع اقیانوسی در مرحله مطالعاتی بوده و به مقدار بسیار محدودی به‌صورت عملیاتی انجام شده است. لازم به ذکر است به علت تفاوت شدید روش استخراج منابع اقیانوسی با ذخایر زمینی و قرارگیری این معدن در عمق ۲۰۰ متری اقیانوس‌ها، معدنکاری منابع زیر دریا به فرآیندی پیچیده تبدیل شده است و به ابزار خاصی مانند سیستم‌های لایروبی پیشرفته نیاز دارد.

دستیابی به منابع عنصری ترکیبات استراتژیک، هدف اصلی قدرت‌های بزرگ جهانی از استخراج معدن زیر دریایی است. تپه‌های انباشته‌شده از سولفید و دیگر منابع در کف اقیانوس‌ها در کنار محدودیت برخی از این عناصر بر سطح زمین نوید گسترش عظیم بهره‌برداری از این منابع را در آینده‌ای نزدیک می‌دهد. صرفه اقتصادی استخراج این معدن همچنان در حال بررسی است، چراکه تا به امروز فعالیت جدی و گسترده‌ای در زمینه استخراج این منابع صورت نگرفته است و نمی‌توان در ارتباط با صرفه اقتصادی آن به‌صورت قطعی نظر داد، اما به سبب ویژگی‌های عنصری که ترکیب این منابع دارند، به‌شدت مورد توجه هستند.

تمام فعالیت‌های حوزه استخراج معدن- چه روی سطح سنگ کره و چه در اعماق اقیانوس‌ها- برای محیط‌زیست آسیب‌زا است، اما به علت گسترش بسیار زیاد این منابع در قسمتی خاص از اقیانوس‌ها و در نهایت افزایش سهولت استخراج، می‌توان انتظار داشت استخراج معدن زیر دریایی با آسیب کمتری همراه باشد. به هر جهت نمی‌توان منکر خطرات بهره‌برداری از منابع زیر دریایی برای موجودات زنده آبی و محیط‌زیست منطقه شد.

اهمیت حضور دانش‌بنیان‌ها

معدن زیر دریایی در نقاط خاصی از اقیانوس تشکیل می‌شوند و یافتن محل دقیق آن و دست‌یابی به نقشه‌ای دقیق از مناطق مختلف اعماق اقیانوس‌ها، کمک گسترده

هوش مصنوعی را می‌طلبد. نقشه‌برداری از منابع کف اقیانوس به‌صورت امواج لرزهای و در نهایت تفسیر هوش مصنوعی از این امواج صورت می‌گیرد. شناسایی و اکتشاف معدن زیر دریایی، مشخص کردن بخش‌های دارای منابع با ارزش اقتصادی بالا و انتخاب روش‌های مناسب استخراج در هر منطقه اصلی‌ترین نقش هوش مصنوعی در استخراج معدن اقیانوسی است. بهره‌برداری از این منابع با کم‌ترین خطا و بالاترین امنیت و دقت یکی از هزاران نقش مهم هوش مصنوعی در جامعه پس از انقلاب سوم صنعتی است.

هسته بار تکنولوژی در تمام کشورهای دنیا بر دوش شرکت‌های خصوصی و دانش‌بنیان است که ایفاکننده نقش مهمی در حمایت، توسعه و تأمین تکنولوژی گول‌های بزرگ صنعتی دنیا هستند. روش‌های نوین اکتشاف، استخراج و استحصال عناصر از سنگ‌های کف اقیانوس زمینه‌هایی است که شرکت‌های دانش‌بنیان تأثیر بسیاری در افزایش کیفیت آن دارند.

در حال حاضر فناوری استخراج معدن زیر دریایی در ایران هیچ جایگاه خاصی نداشته و حتی مطالعات اولیه در این زمینه نیز صورت نگرفته است. بزرگ‌ترین تمرکز منابع زیر دریایی در اقیانوس هاست و نزدیک‌ترین اقیانوس به ایران، اقیانوس هند است که محققان هندی تحقیقات گسترده خود را در جهت کشف مناطق معدنی اقیانوسی روی آن آغاز کرده‌اند. به‌طور کلی کشورهای درحال توسعه دنیا مانند چین، ژاپن و هند همچنین روسیه و آمریکا پیشاتاز تحقیق و استخراج معدن زیر دریایی در جهان هستند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد غلظت بیشتر گونه‌های فلزی موجود در کف اقیانوس نسبت به ذخایر زمینی، بهره‌برداری از این منابع را نوید می‌دهد. امروزه شرکت‌های بزرگی طرح‌های استخراج این مواد را از بستر اقیانوس‌ها در دست دارند. پیش‌بینی می‌شود اکتشاف و بهره‌برداری از منابع شیمیایی بستر دریا به یکی از صنایع کلیدی و تأثیرگذار در روابط کشورها تبدیل شود. حلقه مفقوده بهره‌برداری از این منابع عظیم خدادادی در کشور، گسترش فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان و تقویت دانش فناوری در این زمینه است که همت بلند و حمایت همه‌جانبه مسئولان را می‌طلبد.

ریسک‌های معدنی در زیر دریا

از سوی دیگر، برخی گزارش‌ها نشان می‌دهد که باوجود تقاضای فزاینده مواد معدنی ضروری مانند مس و فلزات خاکی کمیاب، بسیاری از کشورها به استخراج معدن در اعماق دریا روی آورده‌اند، اما این امر می‌تواند بیش از ۶۰ میلیارد دلار درآمد صادراتی سالانه کشورهای صادرکننده مس، کبالت، نیکل و منگنز را به خطر اندازد. به‌علاوه حامیان محیط‌زیست با ادعای ناچیزی بازده مالی حاصل از استخراج از بستر دریا، از دولت‌ها و سرمایه‌گذاران می‌خواهد که حفظ محیط‌زیست را در اولویت قرار دهند.

طبق نتایج به‌دست آمده، کشورها می‌توانند سالانه از

«روزنامه دریایی سرآمد» گزارش می‌دهد

سازمان زمین‌شناسی به دنبال تدوین سند راهبردی اکتشافات معدنی دریایی

با همکاری دانشگاه‌ها «منابع معدنی زیر دریا» «شناسایی و به سرما یه گذاران معرفی می‌شوند

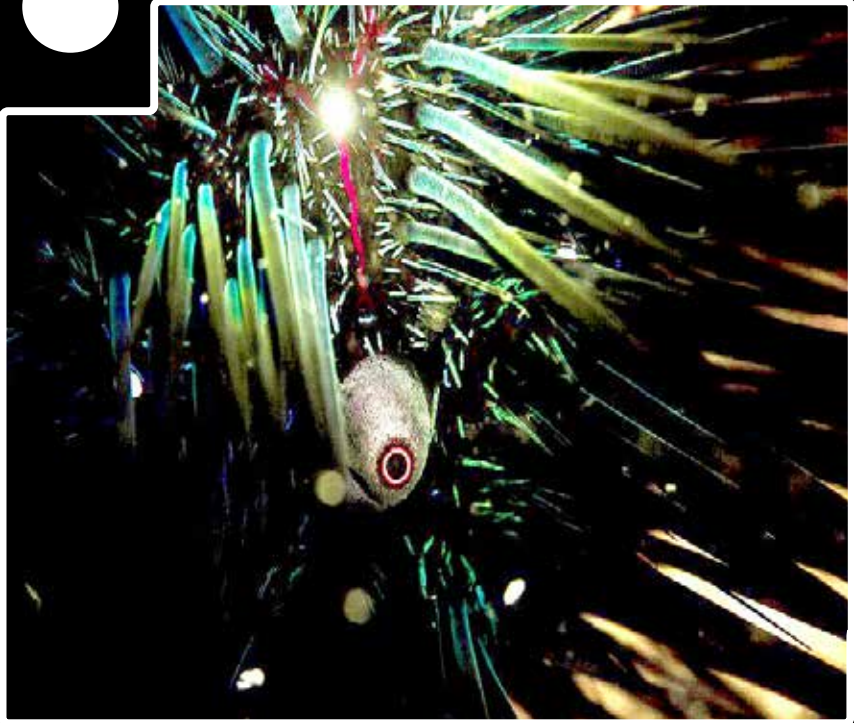
۴۲هزار تا ۱۰۱میلیون دلار از مالیات بردرآمد شرکت‌ها و حق امتیاز حاصل از استخراج معدن در اعماق دریا درآمد داشته باشند؛ سهمی ناچیز تقریباً برای همه کشورها در درآمدهای دولت. سازمان بین‌المللی بستر دریا، براساس کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد حقوق دریاها موظف به سازماندهی، تنظیم و کنترل کلیه فعالیت‌های مرتبط با مواد معدنی در منطقه بین‌المللی بستر دریا برای منافع کلی بشر است. آن‌ها در حال حاضر در حال بحث هستند که اجازه استخراج معدن در اعماق دریا در آب‌های بین‌المللی را بدهند. مواد معدنی بستر دریا متراکم هستند و یک گرهِ معمولی منگنز می‌تواند حاوی نیکل، مس، کبالت، سیلیکون، آهن و آلومینیوم باشد. ISA می‌گوید: منطقه کلاریون کلپیرتون حاوی ۲۱Bt از این منبع است.

داده‌های برخی گزارش‌های رسمی منتشرشده در رسانه‌های جهان نشان می‌دهد که حتی در خوش‌بینانه‌ترین پیش‌بینی‌ها، کشورهایی که در زمینه استخراج معدن در اعماق دریاها مشارکت دارند، ۶۰۲۵میلیون دلار در نظر بگیرند. کارشناسان می‌گویند که برای اکثر کشورها، این سهم زمانی که در برابر هزینه‌های زیست‌محیطی باقوه اندازه‌گیری شود، ناچیز است. در چنین شرایطی انتظار می‌رود استخراج در اعماق دریا حداقل بازده مالی را به کشورهای عضو ISA ارائه دهد. کشورها مالک منابع معدنی در آب‌های بین‌المللی نیستند و شرکت‌ها می‌توانند از هر کشوری که عضو ISA باشد، حمایت مالی خود را انتخاب کنند. این امر باعث ایجاد رقابت در نرخ‌های مالیات بردرآمد شرکت‌ها می‌شود. از طرف دیگر یک گزارش موازی، با عنوان مشکلات معدن، خطرات اقتصادی گسترده‌تر استخراج معدن در اعماق دریا را برجسته می‌کند. این گزارش تخمین می‌زند که کشورهای استخراج‌کننده مواد معدنی کلیدی زمینی مانند مس، کبالت، نیکل و منگنز، مجموعاً ۵۶۰میلیارد دلار از درآمد صادراتی سالانه خود را از دست خواهند داد. اختلال بالقوه در این صنایع مستقر می‌تواند عواقب گسترده‌ای برای اقتصادهای جهانی داشته باشد. تحقیقات قبلی از ۵۰۰میلیارد دلار ارزش از دست رفته و خسارت به تنوع‌زیستی جهان صحبت می‌کرد. پیش‌بینی شده است که این معدن تا ۲۵برابر بیشتر از استخراج زمینی باشد.

در این میان مخالفان استخراج از بستر دریا مدت‌هاست که هشدار داده‌اند که پیامدهای اکتشاف و استخراج مواد معدنی از بستر دریا ناشناخته است و قبل از ادامه، باید تحقیقات بیشتری انجام شود. کسانی که از گسترش این فعالیت حمایت می‌کنند، معتقدند که استخراج معدن در اعماق دریا برای پاسخگویی به تقاضای فزاینده رشد مواد معدنی ضروری است. به گفته آژانس بین‌المللی انرژی، تقاضا برای مس و فلزات خاکی کمیاب ۴۰درصد رشد خواهد کرد. این سازمان مستقر در پاریس انتظار دارد که سهم تقاضا برای نیکل، کبالت و لیتیوم به تنهایی از فناوری‌های انرژی پاک به ترتیب ۶۰، و ۹۰درصد رشد کند.

بدون شرح

قاب دوربین

عکس: اصغر بشارتی

بدون شرح...

فریداعیزی -اقتصاد سرآمد